

Hudební večery v Kladně

Koncert 02.04.2023 • účinkující a skladatelé

Kladenský symfonický orchestr

Kladenský symfonický orchestr, člen České asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles, člen evropské a světové federace orchestrů, vstupuje v r. 2023 do své 121. koncertní sezóny. Vedení orchestru skvělými dirigenty (Hynek Kubát, žák Antonína Dvořáka, Vašatovci, Jan Snítíl, Vítězslav Podrazil, Jiří Mikula, Martin Klepetko, Adolf Melichar, Zbyněk Müller, Vlastimil Mareš, Karel Procházka, Jan Míchal) je společným znakem jeho historie i současnosti. V současné době jsou stálými dirigenty orchestru Karel Procházka, od r. 1989 člen orchestru a od r. 2007 jeden z jeho dirigentů, s jehož pěveckým sborem Chorus Carolinus Kladno orchestr často spolupracuje, v r. 2022 v červnu při provedení zejména Procházkoví Symfonie in C Královské s podtitulem Ke 100. výročí založení monarchie,

a v dubnu při provedení Dvořákova Stabat Mater v Kladně a v Praze; Vlastimil Mareš, který se s orchestrem setkal poprvé v r. 1996 a spolupracuje s ním od r. 1998; od podzimu 2021 Jan Míchal, student dirigování Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze. S orchestrem vystupovali jako sólisté vedle vlastních členů, k nimž patří zejména violoncellista Miroslav Domanja, i osobnosti velkého hudebního světa (František Ondříček, Jaroslav Kocián, Ema Destinová, Václav Snítíl, Jaroslav Svěčený, Ivan Ženatý, Jiří Panocha, Pavel Zejfart, Daniel Veis, Jiří Hubička, Miloš Bok, Václav Hudeček, Jiří Bárta, Kazuko Nagatomi ...), také mladí talentovaní umělci, k nimž patří zpěvák Josef Kovačič (bas) a klavíristka Marie Šumníková. Dramaturgie orchestru vychází z české tvorby, zastoupené především obdobím klasicismu a novoromantismu. Nejhranější jsou díla Antonína Dvořáka, prováděny jsou i skladby Smetany, Mendelssohna, Brahmse, Čajkovského, Griega, Musorgského, Skrjabin, Prokofjeva, Suka a dalších skladatelů. Orchester stál u zrodu projektu Antonín Dvořák a náš kraj, účinkoval na zámku v Třešti (Mezinárodní vědecká konference), vystupoval na Národních festivalech v Písku a ve Slaném. Zahraniční kontakty navázal v r. 1988, kdy přijal pozvání na Orchesterální seminář v Bad Alexandersbadu, který vyvrcholil koncertem v Selbu, na kterém byla provedena rovněž Dvořákova Symfonie č. 8 G dur Anglická. V dalším roce přišlo pozvání z Mnichova na Mezinárodní festival neprofesionálních orchestrů. V r. 1990 začala spolupráce a výměnné koncerty s Wandsbeker Sinfonieorchester z německého Hamburku, která trvá doposud, když první setkání muzikantů z obou orchestrů proběhlo na Orchesterálním semináři v Bad Alexandersbadu v r. 1988. Orchester hrál ve Francii (1992) a kontakty navázal (2000–2002) s Wansworth Symphony Orchestra z Velké Británie. V Kladně r. 2002 provedl Kladenský symfonický orchestr při příležitosti svého stoletého jubilea pod taktovkou dirigentů, kteří s orchestrem spolupracovali, a za spoluúčasti muzikantů ze spřátelených zahraničních hudebních těles, cyklus symfonických básní Má vlast Bedřicha Smetany. V r. 2007 byl orchestr zastoupen při provedení Dvořákova oratoria Stabat Mater v mezinárodně obsazeném orchestru v rámci Národního festivalu neprofesionálních komorních a symfonických těles na koncertech v České republice a v Německu (Teplice, Freital, Ústí nad Labem, Drážďany), v r. 2008 byl zastoupen v obdobném mezinárodním projektu, tentokrát při provedení Symfonie č. 1 c moll Johanneše Brahmse a Slovanského tance č. 1 C dur Antonína Dvořáka (Ústí nad Labem, Teplice, Drážďany). V r. 2010 to byl mezinárodní projekt Dvořák 2010 a koncerty v Ústí nad Labem a v Drážďanech, na nichž zazněla Symfonie č. 9 e moll Z Nového světa Antonína Dvořáka a Symfonie D dur Lovecká Karla Stamice. V lednu 2011 přišlo pozvání do Hamburku; Kladenský symfonický orchestr byl zastoupen při provedení dvou koncertů s Wandsbeker Sinfonieorchester a Ensemble Felix Kopenhagen z Kodaně v Dánsku. V r. 2015 byla obnovena spolupráce s Jeanem Dubois, která započala před mnoha lety, francouzským skladatelem, zpěvákem, klavíristou a kytaristou, při provedení jeho skladeb za doprovodu Kladenského symfonického orchestru. V r. 2018 v rámci projektu Má vlast 1918–2018 opět zazněla Smetanova Má vlast v provedení Kladenského symfonického orchestru za spoluúčasti hostů ze spřátelených orchestrů z Německa a Velké Británie.

Jan Míchal • * 1997 • dirigent

Jan Míchal dirigování studoval na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. Od dětství, které strávil na jižní Moravě, je obklopen hudbou mnoha směrů. Klasická hudba s liturgickou kantorskou praxí přispěla s přílnutím k hudbě

folklórní k jeho širokému hudebnímu záběru. V současné době ho fascinace gregoriánským chorálem vede k poznávání interpretace staré hudby. Vedle studia dirigování se věnuje hře na klavír, varhany, korepetici a zpěvu. S Kladenským symfonickým orchestrem spolupracuje od září r. 2021.

Stanisław Moniuszko • 05.05.1819 Ubiel – 04.06.1872 Varšava • skladatel

Polský hudební skladatel, dirigent a pedagog. Patří k první generaci polských umělců, kteří svými hudebními díly prohlubovali národní cítění. Po příchodu do Vilniusu se stal významnou osobností tamního hudebního života; řídil provoz chrámové hudby, organizoval koncerty, na nich uváděl velká sborová díla Mozarta, Haydna či Mendelssohna, orchestrální skladby Beethovena a jiných skladatelů, velmi intenzivně komponoval pro chrám a divadlo. V tomto období se seznámil se spisovatelem Kraszewskim a Fredem, kteří přispěli k jeho velkému zájmu o dramatická díla, zejména pak o operu. Moniuszkova hudba měla velký ohlas v ruském Sankt Petersburgu, kam často zajížděl a kde navázal četná přátelství, mimo jiné s Glinkou. Významným mezníkem v jeho uměleckém životě se stal 01.01.1858, kdy měla ve varšavském Tetr Narodowym premiéru přepracovaná verze opery Halka, která sklídila bouřlivý úspěch. Patrně díky němu, ale také pro své umělecké a vlastenecké postoje byl Moniuszko téhož roku jmenován hlavním dirigentem Varšavské opery, a tento post zastával až do své předčasné smrti v 52 letech. Po přesídlení do Varšavy se Moniuszko stal respektovanou uměleckou autoritou tamního hudebního života. Vedle dirigování v operě vedl pěvecký sbor a vyučoval na Varšavské hudební škole. Společným rysem námětů v Moniuszkových operách bylo zobrazení polské šlechty a lidu s jejich zvyky, tradicemi a sociálními rozpory, zachycené v dramatických a komických situacích. Moniuszko zemřel na náhlé srdeční selhání a jeho pohřeb se stal národní událostí. Jeho hudba se stala všeobecně uznávanou v Polsku a v Evropě, a byla přijímána jako projev slovanské hudby.

Bajka (Fantastická předehra) • Dílo bylo napsáno v r. 1848, ve stejném roce, kdy Moniuszko inscenoval první dvouaktovou verzi opery Halka. V té době žil a pracoval ve Vilniusu, kde byl varhaníkem v kostele sv. Jana.

Skladba je svědectvím velké melodické invence a výborné znalosti instrumentačních technik. Je však také jediným dílem tohoto žánru v tvorbě Moniuszka, jehož instrumentální dílo obsahuje jen tři skladby. Podle Grzegorza Jusiewicze byla Moniuszkova tvorba omezena skromnými výkonovými prostředky, které měl k dispozici, zanedbatelný počet symfonických děl v jeho tvorbě vyplýval ze stavu a úrovně orchestru. Navzdory obtížným podmínkám vytvořil Moniuszko vynikající předehru, které v prvním vydání dal francouzský název Conte d'Hiver – Zimní pohádka. Navzdory svému poetickému

názvu nemá skladba programový charakter. Dílo bylo poprvé uvedeno ve Vilniusu 01.05.1848.

Giacomo Puccini • 22.12.1858 Lucca – 29.11.1924 Brusel • skladatel

Italský hudební skladatel, který se narodil do rodiny plné hudebníků, a kterému se i přes nepříznivou finanční situaci rodiny podařilo vystudovat hudbu a vydat se na dráhu skladatele. Hned jeho první opera Le Villi (1884) si získala pozornost a uznání. Další úspěch slavil Puccini se svou operou Manon Lescaut (1893). V následujících letech pak Puccini skládal své nejuspěšnější opery, které vešly do dějin klasické hudby. Jedná se o operu Bohéma (1896), jejímž námětem je život chudých umělců v Paříži a nešťastná láska, operu Tosca (1900), příběh lásky a vášně odehrávající se za napoleonských válek, a operu Madame Butterfly, která je dějově zasazena do Japonska a je příběhem tragické lásky. Poslední Pucciniho operou je Turandot, příběh kruté čínské princezny, která popravuje své nápadníky a změní ji až pravá láska. Tuto operu však Puccini nedokončil, neboť ho v r. 1924 zastihla smrt. Přesto je toto dílo operními domy uváděno až do dnešních dnů. Puccini je jedním z nejvýznamnějších operních skladatelů vůbec. Jeho opery sklízely úspěch už za jeho života a v průběhu dalšího století se dostaly mezi klasiky hrané po celém světě.

Manon Lescaut – Intermezzo z 3. dějství • Manon Lescaut je opera o čtyřech dějstvích z r. 1893, jejíž děj se odehrává ve druhé polovině 18. století ve Francii. Libreto bylo napsáno na motivy novely Abbé Prévosta. Děj opery je následující: 1. dějství – Dívka Manon se seznamuje s mladým rytířem Des Grieux. Rozhodne se s ním utéct z rodného Amiens do Paříže, protože by ji jinak čekal pobyt v klášteře. 2. dějství – Manon rytíře opustí, když mu dojdou peníze a žije rozmařilý život s bohatým pokladníkem Gérontem. Když se ale objeví znovu Des Grieux, neodolá mu. Jsou přistiženi Gérontem, který přivolává stráž a nechává Manon zatknout za krádež šperků, které jí předtím daroval. 3. dějství – Během nalodění odsouzenkyň na loď, na které mají být deportovány do Ameriky, se Des Grieux marně snaží přesvědčit kapitána lodi, aby Manon propustil. Nakonec je mu pouze povoleno, aby Manon doprovázel do vyhnanství. 4. dějství – Po přistání v Americe se milencům podaří uniknout z vězení. Manon ale dlouhé strádání deportace, vězení a útěku nevydrží a umírá vyčerpáním.

Edward Elgar • 02.06.1857 Broadheath – 23.02.1934 Worcester • skladatel

Anglický hudební skladatel, syn ladiče pian, který provozoval krámek s hudebními nástroji, a který se nedomníval, že by hudba byla dobrým živobytím pro syna, a tak ho dal na učení do právnícké kanceláře. Edward Elgar se však nedal a sám se učil harmonii, kontrapunktu a formě a studoval teorii a partitury, včetně Beethovenových symfonií. V r. 1878 byl jmenován dirigentem orchestru v ústavu pro choromyslné. Přijal pedagogické místo v Malvernu a začal své skladby nabízet vydavatelům a dirigentům. Čekalo na něj ale jednoznačné odmítnutí. V r. 1886 se k němu na hodiny hudby zapsala dcera generálmajora britské armády, se kterou v r. 1889 uzavřel sňatek a odstěhoval se do Londýna. Jeho žena byla přesvědčena o geniálním talentu svého muže a podporovala ho v komponování ze všech svých sil, ujala se i pracovního úkolu kreslit notové linky pro jeho partitury. V r. 1890 byla předehra Froissart přijata k provedení na hudebním festivalu, který se konal téhož roku ve Worcesteru. V Londýně však uznání nepřicházelo a rodina musela omezit výdaje a odjet do Worcesteru. V blízkém Malvernu přijal Elgar místo učitele. Po narození dcery napsal půvabnou Serenádu pro smyčce a pro svou manželku, inspirován návštěvou Německa, Scény z bavorské vysočiny na její básně. Následovala další díla včetně kantáty Caractatus, v r. 1897 Císařský pochod na oslavu diamantového jubilea královny Viktorie. Jeho postavení se stabilizovalo Variacemi na původní téma (Enigma), provedenými nadšenému publiku 19.06.1899. Tento úspěch byl následován nabídkou napsání skladby pro Birminghamský festival v r. 1900, kterou se stala sborová skladba na meditaci kardinála Newmanna o nesmrtnosti Sen Gerontiiův, dokončená v létě r. 1900. První provedení na tomto festivalu bylo díky nedostatečné přípravě orchestru zmařeno, ale následujícího roku bylo dílo v Dusseldorfu přijato bouřlivě, a Elgar se zařadil mezi mezinárodně uznávané skladatele. Pocty doma následovaly: titul rytíře, čestné občanství města Worcesteru, hostující profesura na Birminghamské univerzitě. V letech 1903 – 1911 dokončil dvě oratoria v plánované trilogii Apoštolové a Království, dvě symfonie a houslový koncert. V r. 1911 mu byl udělen Řád za zásluhy. Během svých posledních let skládal již málo, ale načrtl si třetí symfonii, kterou skládal na objednávku BBC. Uskutečnil několik nahrávek pro gramofonovou společnost HMW, včetně slavné nahrávky houslového koncertu se šestnáctiletým zázračným dítětem Yehudi Menuhinem. Sir Edward Elgar, nositel Řádu za zásluhy, zemřel pokojně ve svém rodném domě.

Chanson de Nuit, Chanson de Matin • Chanson de Nuit, op. 15, č. 1, je hudební dílo složené Elgarem pro housle a klavír a později skladatelem orchestrované. Jeho první publikace byla v r. 1897, i když se má za to, že dílo bylo téměř jistě napsáno v r. 1889 nebo 1890. Obdobně Chanson de Matin, op. 15, č. 2, je hudební dílo složené Elgarem pro housle a klavír a později skladatelem orchestrované. Jeho první publikace byla v r. 1889, ačkoliv se předpokládá, že bylo téměř jistě napsáno v r. 1889 nebo 1890.

César Franck • 10.12.1822 Lutych – 08.11.1890 Paříž • skladatel

Belgicko-francouzský skladatel a varhaník, profesor pařížské konzervatoře. Narodil se ve valonském Lutychu, matka byla Němka, otec se považoval za Rakušana, mladší bratr měl rovněž hudební nadání. Otec oba vedl k hudební kariéře a nechal je vystudovat lutyšskou konzervatoř, Césara klavír a jeho bratra housle. Ve svých 11 letech podnikl César Franck první koncertní cestu. V r. 1835 se rodina přestěhovala do Paříže. Pro absenci francouzského občanství zde nejprve studoval soukromě, krátce se stal žákem Antonína Rejchy, který však v r. 1836 zemřel, a po získání občanství nastoupil již ke studiu konzervatoře. Sklízel ocenění jak za hru na klavír a varhany, tak za kompozici. Po absolvování konzervatoře r. 1841 otec opět rodinu přestěhoval zpět do Belgie, v r. 1843 se však rodina navrátila do Paříže a César Franck zde již vytrval. Opustil dráhu klavírního virtuóza a r. 1844 nastoupil jako varhaník v pařížském kostele Notre-Dame-de-Lorette a r. 1851 v Saint-Jean-Saint-François. V kompoziční oblasti jej výrazně ovlivnilo setkání s Franzem

Lisztem. V r. 1858 se stal sbormistrem a o rok později varhaníkem v chrámu St. Clothilde, kde pak setrval do konce života. R. 1872 převzal na konzervatoři třídu varhanní hry a improvizace, neoficiálně vyučoval i kompozici. Odtud vyšli mimo jiné i d'Indy, Chausson, Vidal, a s nimi i proud nové francouzské hudby, který se odklonil od tehdejší nadvlády opery v národním hudebním životě a vedl k založení ústavu Schola Cantorum (1894). Franck žil spíše stranou společenského života a věnoval se chrámové hudbě, výuce a kompozici. Nějakou dobu bydlel v rue Blanche č. 45 a od r. 1865 žil na bulváru Saint-Michel v č. 95, a to až do své smrti. Zemřel na následky poranění při dopravní nehodě 08.11.1890.

Symfonie d moll • Skladba je nejznámějším orchestrálním dílem a jedinou zralou symfonií skladatele 19. století Césara Francka. Používá cyklickou formu, s důležitými tématy opakujícími se ve všech třech větách. Po dvou letech práce dokončil Franck symfonii 22.08.1888. Premiéru měla na Pařížské konzervatoři 17.02.1889 pod vedením Julese Garcina. Franck ji věnoval svému žákovi Henrimu Duparcovi. I přes smíšené recenze v té době se následně dostala do mezinárodního orchestrálního repertoáru. I když se dnes koncertně uvádí méně často než v první polovině 20. století, byla mnohokrát zaznamenána, k dispozici je více než 70 nahrávek.